

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 458/2016-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Margita Lonská, s. r. o., Kalinčiakova 25, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 344/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 344/2010 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Pezinok p r i k a z u j e , a b y v k o n a n í v e d e n o m pod sp. zn. 8 C 344/2010 k o n a l b e z z b y t o č n ý c h p r i e t á h o v .

3. Vladimírovi Bodíkovi priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Pezinok p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Pezinok je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet jeho právneho zástupcu obchodnej spoločnosti Advokátska kancelária JUDr. Margita Lonská, s. r. o., Kalinčiakova 25, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 458/2016-15 z 7. júla 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 344/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania na strane odporcu v spore, v ktorom sa žalobkyňa domáha zaplatenia sumy 2 257,19 € z titulu vadného plnenia zmluvy o dielo.

Okresnému súdu bol 12. marca 2013 doručený návrh žalobkyne na vydanie platobného rozkazu. Okresný súd návrhu vyhovel a platobný rozkaz vydal, proti čomu podal sťažovateľ odpor.

Podstatu sťažovateľových námietok vystihujú nasledujúce pasáže sťažnosti, v ktorých sťažovateľ tvrdí, že „v období od 20.10.2015 do marca 2016, čo je takmer pol roka, je Okresný súd Pezinok v konaní sp zn. 8C/344/2010 absolútne nečinný. Taktiež bol tento súd absolútne nečinný v období od 27.11.2014 až do 20.10.2015. Celková dĺžka konania na Okresnom súde Pezinok je od podania návrhu dňa 12.03.2010 žalobkyňou, šesť rokov. Počas tohto obdobia konajúci súd nevydal žiadne meritórne rozhodnutie, boli vedené 4 pojednávania (z ktorých 1 bolo zmarené) a stále nie je vypracovaný znalecký posudok, o ktorého nariadení súd rozhodol ešte v roku 2013. Sťažovateľ tiež namieta postup súdu, kedy Uznesenie o ustanovení znalca zo dňa 25.04.2013 súd doručoval 6 mesiacov účastníkovi konania (doručené bolo dňa 10.10.2013). ...

... Spor, ktorý sa vedie momentálne záleží (podľa názoru súdu) od znaleckého posúdenia toho, čo je medzi účastníkmi sporné a síce povaha väd dverí, ktoré žalobkyňa užíva. Sťažovateľ sa domnieva, že plynúcim časom ani toto znalecké dokazovanie neposkytne objektívnu informáciu o povahe väd dverí, keďže tieto dvere sa žalobkyňou užívajú a ich stav podlieha jednak primeranému opotrebeniu a v dnešnej dobe už nebude možné s istotou určiť, ktoré vady vznikli pri výrobe dverí a ktoré sú dôsledkom vplyvu času a ich užívania. ... Pokiaľ bude znalecké dokazovanie vykonané v roku 2016 ohľadne väd pri odovzdaní diela v roku 2008, toto znalecké dokazovanie nemôže byť objektívnym zdrojom pre spravodlivé rozhodnutie súdu.“

Súčasne sťažovateľ uvádza, že sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi okresného súdu nepodával, pretože takúto sťažnosť nepovažuje za účinný prostriedok nápravy.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, [REDAKOVANÉ], na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok ako súdu prvého stupňa v konaní č. 8C 344/2010, porušené bolo.

2. Porušovateľovi základného práva, to znamená Okresnému súdu Pezinok sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/344/2010 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume

5 000,- € (slovom päťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Pezinok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur celých sedemdesiatdeväť euro centov) na účet jej právneho zástupcu Advokátska kancelária JUDr. Margita Lonská, s. r. o. so sídlom Kalinčiakova 25, 831 04 Bratislava, [REDAKOVANÉ] a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľ odôvodňuje dĺžkou konania, ďalej tým, že v konaní nejde o skutkovo a právne zložité posúdenie veci, tiež tým, že sťažovateľ konal ako odporca vo vzťahu k okresnému súdu promptne, a napokon aj tým, že v konaní vynakladá financie na advokáta.

Na základe výzvy ústavného súdu sa vyjadrením sp. zn. Spr 3073/2016 z 28. júla 2016 doručeným ústavnému súdu 2. augusta 2016 (ďalej len „vyjadrenie okresného súdu“) k podanej ústavnej sťažnosti vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, v ktorom stručne zhrnula doterajší priebeh konania a zastala názor, že vo veci došlo k prietahom, ktoré boli spôsobené jednak zmätočnými úkonmi vyššej súdnej úradníčky a kancelárie súdneho oddelenia, a takisto aj opätovnou zmenou znalca. V závere vyjadrenia súhlasila s upustením od ústneho pojednávania v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vo vyjadrení ústavnému súdu doručenom 11. augusta 2016 (ďalej len „vyjadrenie sťažovateľa“) zaujal k vyjadreniu okresného súdu stanovisko aj sťažovateľ. V predmetnom vyjadrení sa s argumentáciou podpredsedníčky okresného súdu nestotožnil, lepšie povedané, považoval ju za právne irelevantnú a nedôvodnú, pretože je toho názoru, že na svojich právach, ktorých porušenie namieta, nemohol byť ukrátený z titulu pochybenia vyššej súdnej úradníčky, ktorej zmätočné úkony sú podľa jeho názoru na zodpovednosti okresného súdu. V závere vyjadrenia súhlasil s upustením od ústneho pojednávania v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upravil petit sťažnosti v časti požadovanej náhrady trov právneho zastúpenia, ktorú navýšil na sumu 682,24 €.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04, IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník

obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z ustanovenia § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné vedomosti, ustanoví súd podľa § 127 OSP po vypočutí účastníkov znalca.

Uvedené ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku sú s účinnosťou od 1. júla 2016 zohľadnené aj v základných princípoch zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (respektíve práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa. Pri posudzovaní vychádzal zo spisovej dokumentácie, ako aj z vyjadrení účastníkov konania.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom ide o plnenie vyplývajúce zo zmluvy o dielo, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej a menej náročnej agende všeobecného súdnictva. Názor ústavného súdu podporuje aj skutočnosť, že pôvodne bol vo veci vydaný platobný rozkaz.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie účastníkov tohto súdneho konania.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa nezúčastnil prvých dvoch pojednávaní (3. mája 2011 a 11. októbra 2011). Vo veci sa začalo riadne pojednávať až 29. marca 2012. Od uvedeného dátumu je účasť sťažovateľa na pojednávaniach riadne vykázaná s výnimkou pojednávania 28. mája 2013.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Návrh na vydanie platobného rozkazu bol okresnému súdu doručený 12. marca 2010. Platobný rozkaz bol vydaný 17. augusta 2010. Prvé dve pojednávania boli zo strany účastníkov konania zmarené. Na pojednávaní 27. septembra 2012 sa nezúčastnili svedkovia. Pod hrozbou poriadkovej pokuty a predvedenia sa svedkovia zúčastnili až nasledovného pojednávania 29. januára 2013.

Postup okresného súdu hodnotí ústavný súd po túto časť konania ako akceptovateľný.

Následne okresný súd 25. apríla 2013 ustanovil vo veci znalca z odboru stavebníctva, odvetvia pozemné stavby. Uzneseniami z 19. apríla 2014 a 27. novembra 2014 však došlo k zmene osoby znalca a až 20. januára 2015 predložil okresný súd spisový materiál znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku.

V tejto časti konania badať neefektívnu činnosť okresného súdu. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu pri znaleckom dokazovaní vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Skutočnosť, že vo veci došlo k prietahom, ktoré boli spôsobené jednak zmätočnými úkonmi vyššej súdnej úradníčky a kancelárie súdneho oddelenia, a takisto aj opätovnou zmenou znalca, potvrdila vo vyjadrení okresného súdu aj jeho podpredsedníčka.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadost'účinenie v sume 5 000 €, ktoré odôvodnil celkovou dĺžkou konania, ďalej tým, že v konaní nejde o skutkovo

a právne zložité posúdenie veci, tiež tým, že sťažovateľ konal ako odporca vo vzťahu k okresnému súdu promptne, a napokon aj tým, že v konaní vynakladá financie na advokáta.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd sa vzhľadom na uvedenú neúčast' sťažovateľa na pojednávaniach nestotožňuje s názorom sťažovateľa, že vo vzťahu k okresnému súdu konal promptne. Stotožňuje sa však s názorom, že celková dĺžka konania v posudzovanej pomerne nenáročnej veci je neprimeraná, čo však bolo zapríčinené až neefektívnou a nesústredenou činnosťou v ustanovovaní znalca.

Ústavný súd považuje požiadavku sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 € za zjavne neprimeranú hodnotu sporu. Tá predstavuje iba 2 257,19 € s príslušenstvom, teda menej ako polovicu požadovanej sumy. Vychádzajúc z hodnoty sporu, aby bolo primerané finančné zadosťučinenie proporcionálne k predmetu sporu, musí byť limitované práve touto sumou (I. ÚS 163/2016). K uvedenému je potrebné pričítať neúčast' sťažovateľa na pojednávaniach.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ako aj na neefektívny postup, berúc do úvahy predmet konania, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, považoval ústavný súd priznanie sumy 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 682,24 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva

spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2015 v sume 858 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 (príprava a prevzatie vecí, písomné podanie vo veci samej) po 143 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,58 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Pokiaľ ide o vyjadrenie sťažovateľa ústavnému súdu doručené 11. augusta 2016, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov sťažovateľovi nepriznal, keďže vyjadrenie neobsahovalo nové skutočnosti relevantné pre posúdenie vecí. Právny zástupca sťažovateľa ústavnému súdu nepreukázal, že je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto ústavný súd odmenu a náhrady právneho zástupcu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty nezvýšil. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu takto predstavuje sumu 303,16 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2016